

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – Harmoniserade standarder: förbättrad insyn och rättssäkerhet för en fullt fungerande inre marknad

(COM(2018) 764 final)

(2019/C 228/11)

Föredragande: **Gerardo LARGHI**

Remiss	Europeiska kommissionen, 18.2.2019
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig facksektion	Inre marknaden, produktion och konsumtion
Antagande av facksektionen	7.3.2019
Antagande vid plenarsessionen	20.3.2019
Plenarsession nr	542
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	125/0/2

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) stöder kommissionens meddelande om harmoniserade standarder, som syftar till att öka insynen och rättssäkerheten för en inre marknad och säkerställa att den fungerar effektivt. I synnerhet upprepar EESK sitt stöd för principen om harmoniserade standarder som ett avgörande instrument för att fullborda den inre marknaden eftersom det erbjuder tillväxtmöjligheter för företag och arbetstagare, stärker konsumenternas förtroende för produkternas kvalitet och säkerhet och möjliggör ett bättre miljöskydd.

1.2 EESK anser att en effektiv strategi för harmoniserade standarder måste grundas på ett snabbare utarbetande och offentliggörande av standarder i *Europeiska unionens officiella tidning*, men även på en stärkt förvaltning som bygger på insyn och inkludering av berörda parter, liksom på en försvarsstrategi på global nivå för de europeiska standarder som vårt produktionssystem, tillväxt- och sysselsättningsmöjligheterna samt produkternas kvalitet och säkerhet är beroende av.

1.3 EESK anser att de åtgärder som kommissionen föreslår när det gäller ett snabbare utarbetande av harmoniserade standarder verkar gå i rätt riktning och att de i allmänhet är godtagbara. När det gäller insyn och inkludering skulle däremot mer kunna göras, eftersom det i dag ännu finns många berörda parter som är potentiellt intresserade men som i själva verket inte deltar i standardiseringsprocessen. Denna begränsning har en uppenbar effekt när det kommer till EU:s svårighet att försvara de egna standarderna på ett systematiskt sätt på internationell nivå i förhandlingarna inom Internationella standardiseringsorganisationen (ISO).

1.4 Kommittén begär därför än en gång ett ökat stöd för deltagande av berörda parter även genom en förstärkning av och en förbättrad kommunikation om de finansieringsinstrument som redan finns (H2020). I detta avseende måste dessa medel bibehållas och om möjligt utökas i den fleråriga budgetramen 2021–2027. Samma rekommendation gäller för den finansiering för berörda parter som anges i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012⁽¹⁾. För att stärka delaktigheten i standardiseringsprocessen bekräftar EESK dessutom sin beredskap att vara värd för ett årligt flerpartsforum för att utvärdera de framsteg som gjorts i detta avseende, och även främja utbytet av god praxis mellan de olika produktionssektorerna.

1.5 EESK anser att de initiativ som kommissionen redan genomfört för att inhämta eftersläpningen i fråga om fastställande av standarder visar positiva tecken. Det är dock uppenbart att några strategiska områden, som det digitala, ännu visar tecken på grav eftersläpning i känsliga frågor som blockkedjor som har övergripande inverkan på alla medborgares liv, på företagen och på arbetstagarna. Kommittén uppmanar därför kommissionen att utarbeta alltmer konkreta arbetsprogram med tydliga och fastställda tidsplaner. Dessutom ser EESK fram emot resultaten av den ekonomiska och sociala konsekvensbedömningen av standardisering, och hoppas att den tar tillräcklig hänsyn även till indirekta aspekter som sysselsättningsnivåerna och arbetstagarnas säkerhet.

⁽¹⁾ EUT L 316, 14.11.2012, s. 12.

2. Inledning

2.1 Harmoniserade standarder är en särskild typ av europeiska standarder som utarbetas av en europeisk standardiseringsorganisation⁽²⁾ på begäran, ett s.k. uppdrag, av kommissionen inom ramen för ett offentlig-privat partnerskap. Omkring 20 % av alla europeiska standarder utarbetas på grundval av en begäran om standardisering från kommissionen. Det är möjligt att använda harmoniserade standarder för att visa att vissa produkter eller tjänster som har släppts ut på marknaden uppfyller de tekniska kraven i berörd EU-lagstiftning.

2.2 De tekniska kraven i EU-lagstiftningen är obligatoriska, medan det vanligen är frivilligt att använda harmoniserade standarder. För ett företag, och då särskilt för små och medelstora företag, är det dock så komplicerat att fastställa egna alternativa standarder att harmoniserade standarder i själva verket efterlevs och erkänns av praktiskt taget alla företag.

2.3 Även om det i teorin är frivilligt att använda harmoniserade standarder, utgör de således i praktiken ett avgörande instrument för den inre marknadens funktionssätt och utveckling eftersom de ger en *presumption om överensstämmelse*, som garanterar rättssäkerhet och möjlighet att släppa ut nya produkter på marknaden utan extra kostnader. Utvecklingen av ett ordentligt system av harmoniserade standarder bör därför medföra fördelar för alla genom att ge tillväxtmöjligheter för företag och arbetstagare, garantera hälsa och säkerhet för konsumenterna och bidra till att skydda miljön med sikte på en cirkulär ekonomi.

2.4 I mars 2018 uppmanade Europeiska rådet kommissionen att bedöma läget när det gäller den inre marknaden samt de återstående hindren för dess fullbordande. Denna begäran besvarades i meddelandet COM(2018) 772⁽³⁾. I bedömningen lades stor vikt vid standardisering som en avgörande faktor för att undanröja tekniska handelshinder genom att garantera kompatibilitet mellan kompletterande produkter och tjänster, underlätta införandet av innovativa produkter på marknaden och stärka konsumenternas förtroende.

2.5 Den snabba tekniska utvecklingen, digitaliseringen och utvecklingen av delningsekonomin gör det dock nödvändigt att göra standardiseringssystemet allt snabbare, modernare, effektivare och flexiblare. I detta sammanhang utgör harmoniserade standarder en viktig faktor. Dessutom klargörs det i en nyligen avkunnad dom av EU-domstolen⁽⁴⁾ att harmoniserade standarder, även om de utarbetas av oberoende privata organ och trots att deras användning förblir frivillig, utgör en integrerad del av EU-lagstiftningen. Därav följer kommissionens skyldighet att övervaka processen och säkerställa ett snabbt utarbetande och effektivt genomförande av dem.

2.6 Av denna anledning har kommissionen offentliggjort det aktuella meddelandet i syfte att göra en lägesbedömning av befintliga åtgärder när det gäller harmoniserade standarder och se vad som ännu återstår att göra för att fullt ut genomföra förordning (EU) nr 1025/2012 om standardisering.

3. Sammanfattning av kommissionens förslag

3.1 Kommissionens förslag bygger på *fyra åtgärder* som ska genomföras omedelbart för att göra ytterligare framsteg i fråga om delaktighet, rättssäkerhet och förutsägbarhet och snabbt uppnå de fördelar för den inre marknaden som tillgången på harmoniserade standarder medför.

3.2 *Åtgärd 1. Undanröja den återstående eftersläpningen så snabbt som möjligt.*

3.2.1 År 2017 lyfte Refit-plattformen fram en tydlig fördröjning (*backlog*) i standardiseringsprocessen, såsom redan gjorts gällande av olika berörda parter⁽⁵⁾. Fördröjningarna gäller framför allt de sektorer som påverkas av den digitala omvandlingen av ekonomin. Därför utarbetades i samförstånd med de europeiska standardiseringsorganisationerna en strategi för att komma till rätta med eftersläpningen.

⁽²⁾ Europeiska standardiseringskommittén (CEN), Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering (Cenelec) och Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder (Etsi).

⁽³⁾ COM(2018) 772 final: "Den inre marknaden i en värld som förändras. En unik tillgång som kräver ett nytt politiskt åtagande".

⁽⁴⁾ Dom i mål C-613/14 James Elliott Construction mot Irish Asphalt Limited.

⁽⁵⁾ Refit-plattformens yttrande XXII.2.b.

3.3 Åtgärd 2. Underlätta förfarandena för offentliggörande av hänvisningar till harmoniserade standarder i EUT.

3.3.1 Åtgärden bygger på en omfattande översyn av kommissionens funktionssätt. Detta har lett till att man infört ett system med konsulter för att identifiera potentiella problem tidigt i utarbetandeprocessen. Dessutom har man inrättat en strukturell dialog inom ramen för det offentlig-privata partnerskapet samt en interinstitutionell dialog med deltagande av de viktigaste EU-institutionerna (bl.a. EESK) liksom de berörda parterna, vilket har lett till att kommissionen sedan den 1 december 2018 ska fatta beslut om harmoniserade standarder genom ett snabbare skriftligt förfarande.

3.4 Åtgärd 3. Utarbeta ett vägledande dokument med praktiska aspekter av genomförandet av standardiseringsförordningen.

3.4.1 Det vägledande dokumentet ska tydliggöra de olika parternas roller och ansvarsområden under alla skeden av utarbetandet av de harmoniserade standarderna. Vägledningen kommer i synnerhet att förklara de materiella och förfarandemässiga aspekterna på det nya formatet för begäran om standardisering som kommissionen håller på att ta fram i syfte att göra utarbetandet av standarderna mer genomskådligt och förutsägbart. Den kommer också att klargöra kommissionens och dess expertkonsulters roll. Slutligen kommer den att ge ytterligare vägledning i syfte att göra bedömningen av harmoniserade standarder i alla relevanta sektorer mer enhetlig och snabbare.

3.5 Åtgärd 4. Förstärka systemet med konsulter för att uppnå snabba och tillförlitliga bedömningar av harmoniserade standarder och möjliggöra ett snabbt offentliggörande av dessa i EUT.

3.5.1 I syfte att förbättra samordningen i de inledande skedena av processen för att bedöma de harmoniserade standarder som de europeiska standardiseringsorganisationerna håller på att ta fram kommer kommissionen även fortsatt att förlita sig på de vetenskapliga underlagen från det gemensamma forskningscentrumet. Samtidigt kommer den att utöka sina kontakter med de tekniska kommittéer som ansvarar för att utarbeta standarder genom det nyligen införda systemet med expertkonsulter. Målet kommer att vara att göra korrekta bedömningar av hög kvalitet så snabbt som möjligt, för att förbättra processens effektivitet och säkerställa att hänvisningarna till harmoniserade standarder snarast möjligt offentliggörs i EUT.

4. Allmänna kommentarer

4.1 EESK stöder kommissionens meddelande om harmoniserade standarder, som syftar till att öka insynen och rättssäkerheten för en inre marknad och säkerställa att den fungerar effektivt. Analysen av detta förslag togs fram parallellt med EESK:s yttrande INT/878 ⁽⁶⁾ om "Unionens årliga arbetsprogram för europeisk standardisering 2019" ⁽⁷⁾ av uppenbara skäl som rör liknande innehåll, i syfte att tillhandahålla ett övergripande, samordnat och samstämt svar.

4.2 EESK upprepar sitt fulla stöd för principen om harmoniserade standarder som ett avgörande instrument för att fullborda den inre marknaden eftersom det erbjuder tillväxtmöjligheter för företag och arbetstagare, stärker konsumenternas förtroende för produktens kvalitet och säkerhet och möjliggör ett bättre miljöskydd ⁽⁸⁾. EESK anser också att en strategi för harmoniserade standarder inte kan frikopplas från de globala processer som pågår, med vilka man bör finna en tillräcklig koppling vad gäller försvar av de standarder som fastställts på europeisk nivå. I själva verket kan eventuella fördröjningar i den europeiska standardiseringsprocessen eller avsaknaden av ett försvar av de europeiska standarderna vid förhandlingarna inom ISO innebära att våra standarder förbises eller inte överensstämmer med de standarder som godkänts på internationell nivå, vilket genererar uppenbar skada för företagen och konsumenterna.

4.3 EESK uttrycker sin uppskattning för kommissionens initiativ, som har gjort det möjligt att inhämta en del av den eftersläpning som byggts upp under årens lopp ⁽⁹⁾ i fråga om harmoniserade standarder. För vissa strategiska digitala sektorer, såsom *blockkedjor*, bör dock noteras att först nyligen har en tillfällig arbetsgrupp börjat arbeta med frågan i, vilket visar på en väsentlig fördröjning. Eftersom det är mycket svårt att omgäende standardisera innovation skulle det vara lämpligt att utarbeta ett tydligare och mer konkret arbetsprogram med klara tidsplaner och metoder för genomförandet.

⁽⁶⁾ INT/878, Europeisk standardisering 2019 (se sidan 74 i detta nummer av EUT).

⁽⁷⁾ COM(2018) 686 final.

⁽⁸⁾ EUT C 75, 10.3.2017, s. 40.

⁽⁹⁾ Källa: Europeiska kommissionen.

4.4 EESK anser att rationaliseringen av kommissionens interna förfaranden för att påskynda beslutsprocesserna och offentliggörandet i EUT utan tvivel är lämplig, eftersom detta utgör en av orsakerna till den eftersläpning som byggts upp under årens lopp i fråga om harmoniserade standarder. I synnerhet är det mycket viktigt att systemet för harmoniserade standarder kan hantera de nya marknadsutmaningarna för att förhindra att enskilda medlemsstater går snabbare fram, vilket kan skapa konflikter mellan de olika nationella bestämmelserna.

4.5 I den bredare förenklingsprocess som kommissionen planerar är det mycket viktigt att insyn och i synnerhet delaktighet garanteras i styrningsprocesserna. Detta innebär att Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, såsom var fallet i den interinstitutionella dialogen som inleddes i juni 2018, måste förbli fullt delaktig, tillsammans med övriga berörda parter, på både europeisk och nationell nivå ⁽¹⁰⁾.

4.6 EESK betonar att de berörda parternas aktiva deltagande på nationell, europeisk och internationell nivå bidrar till att stärka och höja kvaliteten på standarderna och bör främjas och stödjas. De berörda parterna stöter i själva verket än i dag på ett flertal svårigheter när det kommer till att få tillgång till processerna för att fastställa harmoniserade standarder. I synnerhet finns det problem med information och medvetenhet om vikten av detta verktyg och villkoren för tillgång, restriktiva kriterier för deltagande och alltför höga kostnader för små organisationer eller företag.

4.7 Därför konstaterar kommittén att de medel som görs tillgängliga genom H2020-programmet för att finansiera deltagandet av berörda parter i standardiseringsprocesserna är alltför okända och att de måste göras mer lättillgängliga och förmedlas bättre ⁽¹¹⁾. Det är också viktigt att all finansiering som tillhandahålls i dag bibehålls och om möjligt utökas i den fleråriga budgetramen 2021–2027. Samma rekommendation gäller för finansiering för berörda parter som anges i bilaga III till förordning (EU) 1025/2012.

4.8 För att effektivisera stödtåtgärderna för standardisering rekommenderas att projekt som finansieras av Horisont Europa-programmet också ska omfatta deltagande av de berörda parterna i standardiseringsverksamhet för innovationer som genomförs som en del av aktiviteterna för spridning.

4.9 I linje med sina tidigare yttranden ⁽¹²⁾ efterlyser EESK en fördjupad övervakning av det arbete som utförts av standardiseringens huvudaktörer, för att stärka delaktigheten i det europeiska standardiseringssystemet (ESS). EESK skulle i detta avseende kunna skapa ett tillfälligt forum om delaktigheten i ESS. Detta organ skulle ägna sig åt att organisera en årlig offentlig utfrågning för att utvärdera de framsteg som gjorts i detta avseende, och även främja utbytet av god praxis mellan de olika produktionssektorerna.

5. Särskilda kommentarer

5.1 Kommittén konstaterar att de insatser som kommissionen föreslår för att rationalisera de interna förfarandena och öka antalet konsulter skulle kunna avse flera operativa nivåer, och påverka både personalen och den interna organisationens funktionssätt. Dessa förbättringsinsatser är nödvändiga men förutsätter tillräcklig finansiering. EESK uppmanar därför kommissionen att bättre klargöra denna aspekt, och betonar behovet av att avsätta finansiella medel som står i proportion till utmaningarna inom sektorn och i linje med målen i förordning (EU) nr 1025/2012 ⁽¹³⁾.

5.2 EESK upprepar behovet av att stärka en europeisk kultur av standardisering genom särskilda upplysningskampanjer, där de enskilda medborgarna, från skolåldern till de politiska beslutsfattarna, görs delaktiga, och av att detta avspeglas i internationella avtal ⁽¹⁴⁾. Det skulle också vara lämpligt att utveckla särskilda upplysningskampanjer riktade till små och medelstora företag samt uppstarts företag.

⁽¹⁰⁾ EUT C 34, 2.2.2017, s. 86, EUT C 75, 10.3.2017, s. 40.

⁽¹¹⁾ Med arbetsprogrammet LEIT (Ledarskap inom möjliggörande teknik och industriteknik) inom H2020 finansieras projekt som syftar till att stödja berörda parters deltagande i standardiseringsprocessen. Ett av dessa är tvåårsprojektet Standict.eu (www.standict.eu) för standardisering av innovationer på IKT-området, med en budget på två miljoner euro och en krets av potentiella mottagare på cirka 300 aktörer som väljs ut via regelbundna ansökningsomgångar. I arbetsprogrammet LEIT 2019–2020 planeras en liknande ansökningsomgång, "ICT-45-2020: Reinforcing European presence in international ICT standardisation: Standardisation Observatory and Support Facility", men med fördubblade anslag, från två till fyra miljoner euro, och en varaktighet på två till tre år.

⁽¹²⁾ EUT C 303, 19.8.2016, s. 81, EUT C 197, 8.6.2018, s. 17.

⁽¹³⁾ EUT C 197, 8.6.2018, s. 17.

⁽¹⁴⁾ Se fotnot 10.

5.3 EESK hoppas att den socioekonomiska konsekvensbedömningen av standardiseringssystemet, som ingår i arbetsprogrammet för europeisk standardisering 2019, kommer att omfatta ett särskilt utrymme för harmoniserade standarder och en realistisk bedömning av eventuella nackdelar och möjligheter inte bara på den inre marknaden utan också på global nivå. Detta innebär att bedömningen i fråga bör beakta även de indirekta effekterna av standardiseringen, som sysselsättningsnivåerna och arbetstagarnas säkerhet ⁽¹⁵⁾.

Bryssel den 20 mars 2019.

Luca JAHIER

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

⁽¹⁵⁾ Se fotnot 8.